

İki Farklı Kültürel Bölgede Bulunan Apartman Konut Yaşama Mekânlarının Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesi

Kemal YILDIRIM, Oğuzhan UZUN, Necmi KAHRAMAN

ÖZET

Bu çalışmada, değişik kültürel bölgelerdeki farklılıkların apartman konut yaşama mekânlarının kullanım sürecine nasıl yansıtıldığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; farklı kültürel bölgelerde yer alan Osmaniye (*Mansuroğlu Sitesi*) ve Bursa (*Şirinler Sitesi*) illerindeki orta Sosyo-Ekonomik Düzey (SED) ailelerin yaşadıkları apartman konutlarının yaşama mekânları araştırma kapsamına alınmış olup, kullanıcıların bu iki farklı plan tipine sahip yaşama mekânlarını kullanım süreci kapsamındaki değerlendirmeleri ayrıntılı bir anket yardımıyla ölçülmüştür. Sonuçta; Osmaniye ve Bursa'da yaşayan kullanıcıların yaşama mekânlarında gerçekleştirdiği eylemler, yemek yediği donatı elemanı, genel memnuniyet durumları dikkate alındığında kültürel farklılıkların mekânların kullanım sürecinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konut, Salon, Yaşama mekânı, İç mekân tasarımı, Mobilya.

The Evaluations to Using Process of Living Spaces of the Apartment housing in Two Different Cultural Regions

ABSTRACT

This study aims to investigate how the differences of various cultural regions reflect to the using process of living spaces in the apartment housing. For this purpose, the living spaces of the middle socio-economical-status families (SES), settled in different cultural regions in Osmaniye (*Mansuroğlu Apartment Building*) and Bursa (*Şirinler Apartment Building*) were chosen. The opinions of the users to the using process of living spaces at the apartment housing in two regions were identified by a questionnaire. As a result, the cultural differences in the using process of living spaces were found effective in terms of paying attention to the general satisfactions, eating equipment elements, and activities carried out in the living spaces of the users in Osmaniye and Bursa.

Keywords: Residential, Main living room, Living room, Interior design, Furniture

1. GİRİŞ

Konut; bir arada yaşayan ve aynı mekân parçalarını paylaşan, tüm yaşam eylemlerini (uyuma, dinlenme, yemek, vb.) birlikte yapan bireylerin veya ailelerin geliştirdikleri barınma-korunma işlevli bir yaşama ve yerleşme biçimidir (Arcan ve Evci, 1999). Konut tasarım sürecinde göz önünde bulundurulması gerekli olan kültürel öğeler, fiziksel faktörler ve sosyo-psikolojik faktörler olmak üzere iki grupta incelenmektedir. İklim ve yerleşim yeri fiziksel faktörler arasında yer alırken, gelenekler, örf ve adetler, normlar, dini inançlar, etnik köken, aile yapısı, sosyal ilişkiler, yaşam şekli, toplumsal yapı, davranış kuralları, mahremiyet davranışı, kişisel alan, egemenlik sınırı ve davranışı, ekonomik yapı, dil,

eğitim, hukuk ve teknoloji sosyo-psikolojik faktörlerdir (Demirarslan, 2005).

Çeşitli iklimlerin etkisi altında yer alan Anadolu'nun doğal verilerinin, yapının biçimini, uygulamalarını doğruca ve kuvvetle etkilediği görülmüştür. Tek bir mevsim içinde bile çok değişik doğal değişimler olabilmektedir. Tüm bu değişimler, yapının araç ve gereç düzeninde kendisini göstermiştir. Bütün bunların bir araya gelmesi, Anadolu'da çok sayıda değişik sonuçların alınmasına neden olmuştur. Kuzey Anadolu'nun verileri ahşap yapıyı, Orta Anadolu'nun verileri kerpiç ve taş yapıyı, Batı Anadolu'nun verileri, taş yapıyı, Güney Anadolu'nun verileri ise ahşap-taş yapıyı ortaya çıkarmıştır (Küçükerman, 1996). Kuban (1975) çalışmasında Anadolu'yu konut mimarisi bakımından aşağıdaki bölgelere ayırmıştır.

- Güney Doğu Anadolu'nun Kuzey Suriye ile ortak kültürünün ifadesi taş konut mimarisi,
- Erzurum'dan öteye Kuzey Doğu Anadolu'nun Güney Kafkasya ve Dağıstan ile akraba ahşap hatıllı taş mimarisi,

Makale 18.02.2009 tarihinde gelmiş 14.05.2009 tarihinde yayınlanmak üzere kabul edilmiştir.

K.YILDIRIM, O. UZUN, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümü 06500 Teknikokullar/ ANKARA

e-posta : kemaly@gazi.edu.tr, ouzun@gazi.edu.tr

N. KARAMAN, Kocatepe Üniv., Afyonkarahisar MYO., Mobilya ve Dekorasyon Programı AFYONKARAHİSAR

e-posta : kahramannecmi@hotmail.com

Digital Object Identifier 10.2339/2009.12.2. 113-120.

- Doğu Karadeniz bölgesinin karakteristik ahşap iskeletli ev mimarisi,
- Ege ve Akdeniz bölgesinin düz damlı kübik taş mimarisi,
- Orta Anadolu'nun özellikle Niğde ve Kayseri (eski Kapadokya) bölgesinin, kaynakta yine Kuzey Suriye ile buluşan taş mimarisi,
- Orta Anadolu'nun daha çok köy ve küçük kent ortamında kalan ve kökü Yeni Taş Çağına kadar uzanan kerpiç mimarisi,
- Esas yayılma alanı Anadolu'nun kıyıları ile orta yayla arasında bir ikinci çember gibi dolanan Sivas dolaylarından batıya ve İç Ege'den Toroslar'ın kuzey yamaçlarıdır. Diğer bölgelerde ve Balkanlarda görülen hımsı tekniğinde, yani taşıyıcı sistemi ağaç, kerpiç dolgulu, zemin katı çokluk taş olan bir yapı tekniği ile inşa edilmiş olan konut mimarisidir (Naumann, 1991).

Günümüzde ise yapım sistemlerinin ve yapım teknolojisinin gelişmesi, konut ve toplu konut uygulamalarındaki gelişmeler konut mimarisi bakımından farklı bölgelerde benzer yapımların gerçekleşmesini sağlayabilmektedir.

Konut, toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel kimliklerinin bir göstergesidir. Bireyler kendi fiziksel ve tinsel özelliklerinin yanı sıra ait olduğu grubun kültürel özelliklerini de yaşadıkları mekana, o mekanın kullanım biçimine yansıtırlar (Ertürk ve ark., 1992). Gelenek, kuşaktan kuşağa aktarılan ve saygı duyulan her türlü alışkanlık olarak tanımlanmaktadır. Geleneklerin yaşamı yönlendirmekte ve yönetmekte olduğu düşünülürse gelenekler, normlar ve değerlerin konuta farklı yansımaları olacağı kabul edilmektedir (Alsaç, 1993). Konutla ilgili çalışmalar, sosyal anlam ve kültürel değerlerin büyük ölçüde konutların, mekân organizasyonları aracılığıyla yansıtıldığını, böylece farklı kültürlerin farklı mekânsal modellerle kendilerini ifade ettiğini ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, yapma çevrenin bir yandan kültürü yansıtırken, bir yandan da onu etkileyip şekillendirdiği görüşü üzerinde birleşmektedirler. Bu nedenle de kültürel etkenlerin yapma çevrenin kurgusunda saklı olduğu fikri giderek önem kazanmaktadır (Kırışan ve Çağdaş, 2005).

Konut mekânlarının farklılaşmasına, toplumsal ve ekonomik alandaki gelişmeler ve değişimler neden olmaktadır (Ertürk ve ark., 1992). Öncelikle kentsel yaşam alanlarında başlayan ve diğer kırsal kesimlere de yayılan apartmanlaşma olgusu ile geleneksel plan şemalarından uzaklaşmış ve konut mekânlarında uzmanlaşmaya gidilmiştir (Ertürk ve ark., 1992). Bu durum, günümüz konutlarında işlev ayrımı getirmiş ve işlevlerine göre farklı mekânları oluşturmuştur (Yıldırım ve Hacıbaloğlu, 2000).

Konuttaki ana eylem grupları yaşama ile yatma eylemleri olup, konuta girişi ve konut içi bağlantıları sağlayan bağ ve dolaşım eylemleri ortak eylemleri

oluşturmaktadır. Yaşama eylemleri insanların günlük yaşamında gerçekleştirdiği eylemlerin büyük bir bölümünü kapsar. Konut içinde bu eylemlerin gerçekleştiği mekâna salon ve oturma odası adı verilir. Yaşama mekânları konut içinde yaşayan bireylerin sosyal gereksinimleri için düzenlenmiş mekânlar olup, aile bireylerinin birlikte oturdukları, sohbet ettikleri, müzik dinledikleri, TV ve radyo gibi araçlar aracılığı ile dolaylı bir şekilde dış dünya ile bağlantı kurdukları mekânlardır. Çoğunlukla yemek yeme eylemi de salonun mutfaka yakın olan kısmında yer alabilmektedir. Yaşama mekânında yer alan eylemler dört grupta toplanabilir:

- Dinlenme-Sohbet-Oturma,
- Müzik-Radyo dinleme-TV seyretme,
- Oyun oynama,
- Çalışma-Kitap okuma eylemleridir.

Salonda donatım elemanı olarak en az bir oturma grubu ve istenildiğinde içine televizyon yerleştirilebilen büfe-kitaplık bulunmalıdır. Oturma grubu özel olarak düzenlenmediğinde üçlü, ikili ve iki tek koltuk olmak üzere yedi kişilik oturma grubunu oluşturmaktadır. Bu gruba ev sahibinin oturduğu bir puf da eklenebilir. Ayrıca, koltuk takımını tamamlayan gerekli yer ve sayıda sehpa da yer alır. Alışılmış koltuk takımından başka bir de sohbet köşesi olarak iki, üç veya dört koltuktan oluşan bir oturma köşesi de oluşturabilir. Büfe ve kitaplıklar genel olarak çok çeşitlidirler. Parça parça eklenebilenleri olduğu gibi, yerinde birleştirilip bir bütün haline getirilebilenleri de vardır. Bunun dışında mekân büyüdükçe çok çeşitli donatım elemanları ile yaşama mekânını zenginleştirmek ve kullanımını artırmak olancağı da vardır. Örneğin; çeşitli çiçek veya sergilenecek eşya sehpaları, içki barı çeşitli dekorasyon eşyaları, sallanır koltuk, müzik seti gibi. Bunun dışında çeşitli aydınlatma elemanları mekânın dolaylı aydınlatmasında kullanılabilir. Yaşama mekânı uygun ise iki koltuk arasına bir sehpa ve aydınlatma elemanı (abajur) ile bir gazete okuma köşesi de düzenlenebilir (Arcan ve Evci, 1999).

Yaşama mekânlarıyla ilgili çalışmalar incelendiğinde; Işık (1992) çalışmasında, farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip ailelerin yaşantıları ve konut kullanımlarının incelenerek, bulguların yeni yapılacak konutlarda ve iç donatı elemanlarının tasarımında kullanılmasının oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır. İmamoğlu (1995), ev sahiplerinin konutlar ve çevreleri ile ilgili değerlendirmelerinin temelinde ailenin SED'inin etkili olduğunu ve buna bağlı olarak ailelerin refah düzeyleri yükseldikçe evlerinden memnuniyetlerinin artmakta, şikâyetlerinin ise azalmakta olduğunu bildirmiştir. Işık (1992), çeşitli SED grubundaki ailelerin konut kullanımını, yaşam biçimini, iç mekân düzenlemelerini, eşyanın nicelik ve nitelikleri ile depolama sorunlarını inceleyerek; orta SED ve üst SED kullanıcıların konutlarının büyüklüğü, donatı elemanlarının düzenlenişi ve yaşam biçimleri arasında bir benzerlik olduğunu tespit etmiştir. Benzer bir şekilde Bilgin (1986), çeşitli SED grubuna dahil ailelerin kullandıkları eşya ve insan-eşya ilişkile-

rini incelemiş; grupların sosyo-ekonomik durumlarına bağlı olarak eşyalarının değiştiğini ve kullanıcıların yaşam tarzı ile eşyaları arasında belli bir uyumun olduğunu bildirmiştir. Küreli ve Uysal (1998), genel kullanıcı grubunun ana yaşama mekânlarında bulunan mevcut donatı elemanlarını tespit ederek, bu donatılar için ölçüler önermişlerdir. Yıldırım ve Başkaya (2006) farklı SED’ e sahip apartman konutlarında yaşayan kullanıcıların ana yaşama mekânını kullandıklarını incelemiş, konutta yaşayan kullanıcı sayısı ile konutun oda sayısı ve depolama gereksinimleri arasında önemli bir ilişkinin olduğunu tespit etmişlerdir. Küreli ve Uzun (2007), 2+1

leri eylem ve eylem alanlarına bağlı olarak yaşama mekânlarının iç düzenlenişi ve kullanım şekli değişebilir.

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

2.1. Kullanıcıların Seçilmesi

Bu araştırma, *Mansuroğlu Sitesi* (Osmaniye) ve *Şirinler Sitesi*’nde (Bursa) bulunan konutlarda yürütülmüştür. Araştırmada ebeveynler kullanıcı (denek) olarak seçilmiştir. Kullanıcıların cinsiyeti, yaşı, eğitim ve gelir durumları ile konutlarda yaşayan kullanıcı sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Kullanıcıların genel bilgileri

Genel Bilgiler		Osmaniye		Bursa		Toplam	
		F	%	F	%	F	%
Cinsiyet	Bay	38	86,36	39	95,12	77	90,59
	Bayan	6	13,64	2	4,88	8	9,41
Yaş	18 – 29	5	11,36	1	2,44	6	7,06
	30 – 65	39	88,64	40	97,56	79	92,94
Eğitim	Ortaöğretim	25	56,82	29	70,73	54	63,53
	Yükseköğretim	19	43,18	12	29,27	31	36,47
Gelir	0 – 1000 TL	42	95,45	31	75,61	73	85,88
	1001 TL ve üzeri	2	4,55	10	24,39	12	14,12
Kullanıcı Sayısı	2	5	11,36	6	14,63	11	12,94
	3 – 4	28	63,64	30	73,17	58	68,24
	5 ve üzeri	11	25,00	5	12,20	16	18,82

F: Frekans sayıları

%: Yüzdeler

ve 3+1 konutların salon mekânlarının kullandıklarını incelemiş, kullanıcıların salonlarında birbirine yakın oranda mobilyaya yer vermelerinden ötürü küçük boyutlu 2+1 konut salonlarında bazı işlevlerin zorlaştığını belirlemişlerdir. Yıldırım ve ark. (2008), apartman konut salonlarında bulunan eğrisel hacimlerin konumlarına göre kullanım şekilleri ve mekânın algısal kalitesine etkisini araştırmışlardır. Sonuçta; eğrisel hacimlere sahip iç mekânlarda, eğriselliğin konumunun; mekânın kullanımını, algısal kalitesini ve kullanıcı memnuniyetini etkilediği tespit edilmiştir.

Yukarıdaki literatürden, insanların günlük yaşantılarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yaşama mekânlarıyla ilgili mekânsal kalitenin değerlendirilmesine yönelik olarak birçok çalışmanın yapıldığı, ancak değişik kültürel bölgelerde yaşayan kullanıcıların yaşama mekânlarını kullanım sürecinde değerlendirmeleri arasında bir farklılığın olup olmadığı, eğer kültürel açıdan farklılıklar varsa bu farklılıkların nelerden kaynaklandığı yeterince bilinmemektedir. Bu nedenle; değişik kültürel bölgelerde yaşayan kullanıcıların yaşama mekânlarını kullandıklarını arasındaki farklılıkların olup olmadığının, varsa bu farklılıkların nelerden kaynaklandığının araştırılmasında yarar vardır. Buna göre, araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen araştırma hipotezi aşağıda verilmiştir.

H1: Farklı kültürel bölgelerde yaşayan kullanıcıların konutlarında gerçekleştirdik-

Tablo 1’e göre, çalışmada toplam 85 kullanıcıya “mekân değerlendirme anketi” uygulanmıştır. Ankete katılan kullanıcıların %91’ini erkekler ve %93’ünü ise 30-65 yaş grubu oluşturmaktadır.

2.2. Anketin Tasarımı

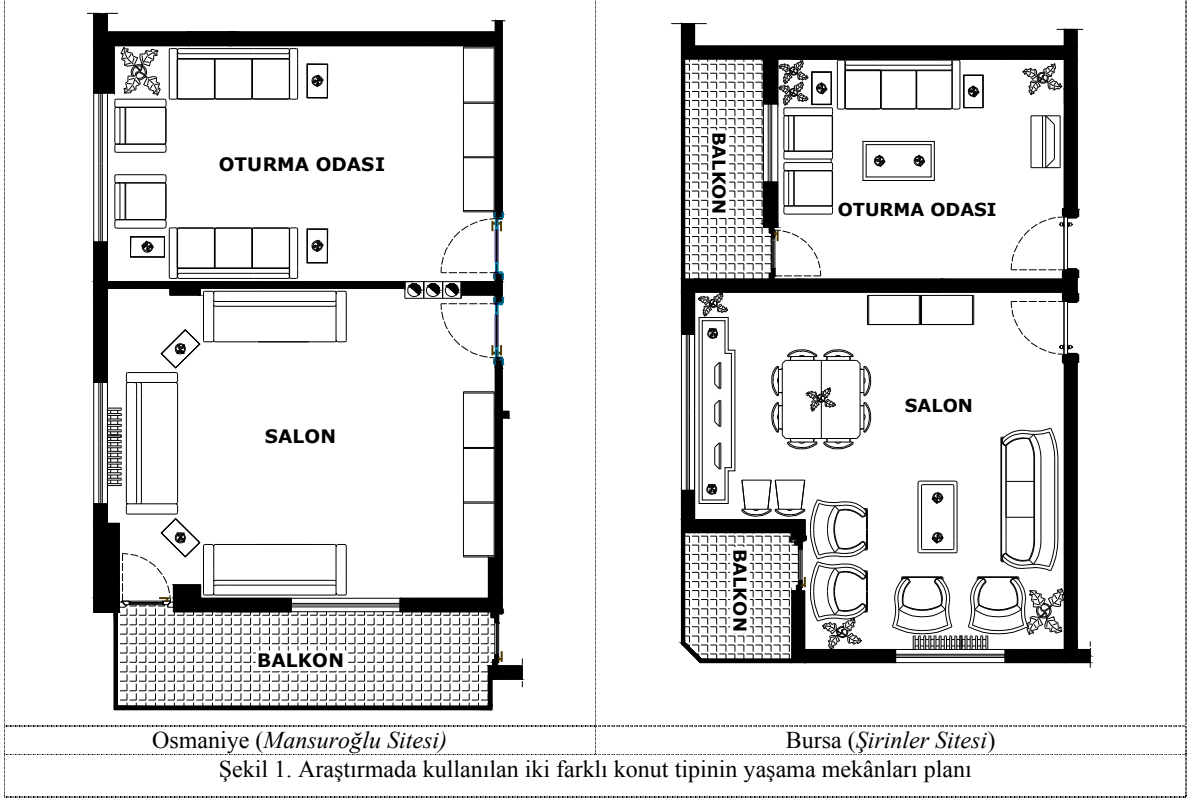
Araştırma hipotezinin temelinde bağımlı değişkenler tek boyutta ele alınmış ve bir anket yardımıyla ölçülmüştür. Anket formu iki grupta kategorize edilmiştir. Birinci kısım kullanıcıların genel bilgileriyle ilgili sorulardan oluşmaktadır. İkinci kısım ise mekânların değerlendirilmesine yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu kısımda, kullanıcıların kullandıkları yaşama mekânlarını değerlendirmelerinde daha önce Işık (1992), Yıldırım (1995-1999), Yıldırım ve Başkaya (2005), Yıldırım ve ark. (2008), Küreli ve Uzun (2007) tarafından yapılan araştırmalarda geçerli ve güvenilir bulunmuş anketlerden faydalanılmıştır. Anket, deneklere hafta içi ve hafta sonu dâhil olmak üzere günün farklı zamanlarında uygulanmıştır. Denekler anketi yaklaşık 15 dakikada tamamlamışlardır. Anket verileri, 2005 yılı içinde 2 aylık bir zamanda yüz yüze görüşülerek elde edilmiştir.

2.3. Araştırma Ortamı

Araştırma ortamını daha önce bazı araştırmacıların kullandığı (Eriç ve ark. 1986; Işık, 1992; Sönmez ve Yıldırım, 1996; Yıldırım, 1999, Yıldırım ve ark, 2005) konutun büyüklüğü, yeri,

malzeme ve işçilik gibi inşaat kalitesine göre Bayındırlık Bakanlığının konut sınıfı tanımlaması ve Belediyelerin rayiç vergi değerleri ile konut kullanıcılarının eğitimi, geliri, mesleği gibi diğer demografik kriterlerde dikkate alınarak Osmaniye ve

Bursa il merkezleri sınırları içindeki orta SED aileleri temsil ettiği düşünülen “Mansuroğlu Sitesi” ve “Şirinler Sitesi” oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınan konutların yaşama mekânlarının plan görünüşleri ve fotoğrafları Şekil 1 ve 2’de verilmiştir.

2.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, kullanıcıların yaşama mekânlarının çevresel koşullarını değerlendirmeleri “bağımlı değişkenler” olarak kabul edilmiştir. Kullanıcıların mekân değerlendirmelerini etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörlerden; kültürel farklılık (Osmaniye ve Bursa) ise “bağımsız değişkenler” olarak kabul edilmiştir. Elde edilen verilerin güvenilirlik testleri ve yüzdelik değerleri hesaplandıktan sonra, kullanıcıların mekânların kullanım sürecini değerlendirmeleri üzerine kültürel farklılığın etkisini incelemek için ise tekli varyans analizi (ANOVA) tekniği kullanılmıştır.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma kapsamına alınan *Mansuroğlu Sitesi* (Osmaniye) ve *Şirinler Sitesi*'nde (Bursa) bulunan yaşama mekânlarını kullanan kullanıcıların gerçekleştirdiği

lılık tespit edilmiştir. Sonuçta, Bursa'daki *Şirinler Sitesi*'nde yaşayan kullanıcıların büyük çoğunluğunun (%85,37) yemeklerini salonda yemeyi tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuç, *H1*'de öne sürülen hipotezi desteklemektedir.

Her iki bölgedeki yaşama mekânlarını kullanan kullanıcıların kahvaltı, öğle ve akşam yemeklerini yedikleri donatı elemanını kapsayan bağımlı değişkenlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.73'dür. Kullanıcıların yemeklerini hangi donatı elemanında (yer sofrası-masa) yemeyi tercih ettiklerine ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3'e göre, *Mansuroğlu* ve *Şirinler Sitesi*'nde yaşayan kullanıcıların kahvaltı, öğle ve akşam yemeklerini yedikleri donatı elemanları arasındaki farklılıklar tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir.

Tablo 2. Salon mekânında gerçekleştirilen eylemler

Salon Mekânında Yapılan Eylemler	Osmaniye		Bursa		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Günlük oturma	32	72,73	36	87,80	68	80,00
TV izleme	36	81,82	40	97,56	76	89,41
Misafir ağırlama	42	95,45	40	97,56	82	96,47
Yemek yeme	19	43,18	35	85,37	54	63,53

diği eylemleri kapsayan bağımlı değişkenlerin güvenilirliği “Cronbach alfa” ile test edilmiştir. Buna göre, eylemlerin değerlendirilmesinde kullanılan ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.60'dır. Daha önce Karasar (1985) yapılan çalışmalarda tüm unsurlar için alfa güvenilirlik katsayısının 0.50'nin üzerinde, Bagozzi ve Yi (1988), Grewal ve ark. (1998) ve Kim ve Jin (2001) tarafından

test edilmiştir. Buna göre, kahvaltıda masada (F:11,466, df:1, P=0,001) ve yer sofrasında (F:13,078, df:1, P=0,001) yapanlar, öğle yemeğini masada (F:18,239, df:1, P=0,000) ve yer sofrasında (F:16,690, df:1, P=0,000) yiyenler, akşam yemeğini masada (F:27,797, df:1, P=0,000) ve yer sofrasında (F:33,919, df:1, P=0,000)

Tablo 3. Yemek yemede kullanılan donatı elemanı (yer sofrası-masa) tercihi

Yemek Yenilen Donatı Elemanı	Osmaniye						Bursa					
	Kahvaltı		Öğle		Akşam		Kahvaltı		Öğle		Akşam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Masa	28	63,6	26	59,1	22	50	38	92,7	39	95,1	39	95,1
Yer Sofrası	16	36,6	18	40,9	22	50	3	7,3	2	4,9	2	4,9

yapılan çalışmalarda alfa güvenilirlik katsayısının 0.60'ın üzerinde, McKinley ve ark. (1997), Bosma ve ark. (1997) çalışmalarında ise alfa güvenilirlik katsayısının 0.70'in üzerinde çıktığında “güvenilir” olarak kabul edilebileceği bildirilmiştir. Buna göre, çalışmada elde edilen Cronbach alfa katsayısı “güvenilir” bulunmuştur. Her iki sitede bulunan salon mekânında gerçekleştirilen eylemler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'ye göre, *Mansuroğlu* ve *Şirinler Sitesi*'nde yaşayan kullanıcıların salonlarında gerçekleştirdiği eylemler arasındaki farklılıklar tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Buna göre, günlük oturma ve dinlenme eylemi (F:3,053, df:1, P=0,084), TV izleme eylemi (F:5,805, df:1, P=0,018) ve yemek yeme eylemi (F:19,693, df:1, P=0,001) için istatistiksel açıdan P<0,10 ve P<0,05 düzeylerinde anlamlı bir fark-

varlığı için istatistiksel açıdan P<0,001 düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sonuçta, Bursa'da bulunan *Şirinler Sitesi*'sindeki kullanıcıların büyük çoğunluğunun kahvaltı, öğle ve akşam yemeğinde masayı tercih ettiği, buna karşın Osmaniye'deki *Mansuroğlu Sitesi*'sindeki kullanıcıların ise çoğunlukla yer sofrasını tercih ettiği belirlenmiştir. Bu sonuç, *H1*'de öne sürülen hipotezi desteklemektedir.

Her iki bölgedeki yaşama mekânlarını kullanan kullanıcıların mobilyaların yerleşim düzenini değiştirmelerini kapsayan bağımlı değişkenlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.49'dur. Kullanıcıların mobilyaların yerleşim düzenini değiştirdiği yaşama mekânına ilişkin veriler Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Yaşama mekânlarında mobilya yerleşim düzeninin değiştirildiği mekânlar

Yaşama Mekânlarında Mobilyaların Düzeninin Değiştirilmesi	Osmaniye		Bursa		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Salon	16	36,36	15	36,58	31	36,47
Oturma odası	18	40,91	24	58,53	42	49,41

Tablo 4'e göre, *Mansuroğlu* ve *Şirinler Sitesi*'nde yaşayan kullanıcıların yaşama mekânlarında kullandığı mobilyaların yerleşim düzenlerini değiştirmeleri arasında (F:0,539, df:1, P=0,465) istatistik açıdan P<0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Sonuçta, her iki sitede yaşayan kullanıcıların mobilyaların yerleşim düzenlerini değiştirme oranları birbirine yakın bulunmuştur.

Her iki bölgedeki yaşama mekânları kullanıcılarının, mobilyaların yerleşim düzenini değiştirmelerini kapsayan bağımlı değişkenlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.57'dir. Kullanıcıların yaşama mekânlarında bulunan mobilyaların yerleşim düzenini değiştirme sıklığı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Yaşama mekânlarındaki mobilyaların yerleşim düzeninin değiştirilme sıklığı

Değiştirme Sıklığı	Osmaniye		Bursa		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
3 ayda bir	1	2,27	2	4,88	3	3,53
6 ayda bir	18	40,91	6	14,63	24	28,24
Yılda bir	18	40,91	17	41,46	35	41,18
2 yılda bir	3	6,82	9	21,95	12	14,12
Değiştirmem	4	9,09	7	17,07	11	12,94

Tablo 5'e göre, *Mansuroğlu* ve *Şirinler Sitesi*'nde yaşayan kullanıcıların yaşama mekânlarında kullandığı mobilyaların yerleşim düzenlerini değiştirme sıklıkları arasında (F:5,571, df:1, P=0,021) istatistik açıdan P<0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sonuçta, her iki sitede yaşayan kullanıcıların

Tablo 6'ya göre, *Mansuroğlu* ve *Şirinler Sitesi*'nde yaşayan kullanıcıların mobilyaların yerlerini değiştirirken karşılaştığı zorluklar arasındaki farklılıklar tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Buna göre, mobilyaların yerlerini değiştirirken salon mekânının mimari şeklinden (F:10,885, df:1, P=0,001), mobilyaların büyük / ağır olmasından (F:60,437, df:1, P=0,000) ve oturma odası mekânının mimari şeklinden (F:15,000, df:1, P=0,000), küçük olmasından (F:19,483, df:1, P=0,000) ve mobilyaların büyük / ağır olmasından (F:17,800, df:1, P<0,000) dolayı yaşanan zorluklar arasında istatistik açıdan P<0,001 düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sonuçta, Bursa'da bulunan *Şirinler Sitesi*'sindeki kullanıcıların büyük

çoğunluğunun mobilyalarının yerlerini değiştirirken büyük zorluklar yaşadığı görülmektedir. Bu sonuç *HI*'de öne sürülen hipotezi desteklemektedir.

Her iki bölgedeki kullanıcıların salonlarının yerleşim düzeni ile ilgili memnuniyet durumları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 6. Mobilyaların yerlerini değiştirirken karşılaşılan zorlukların nedenleri

Mobilyaların Düzeninin Değiştirilme Zorlukları	Osmaniye				Bursa			
	Salon		Oturma Odası		Salon		Oturma Odası	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Mekânın mimari şeklinden dolayı	11	25,00	15	34,09	33	80,49	29	70,73
Mekânın küçük olmasından dolayı	10	22,73	13	29,55	34	82,93	31	75,61
Mobilyaların büyük / ağır olması	9	20,45	7	15,91	35	85,37	37	90,24

mobilyaların yerleşim düzenlerini değiştirme sıklıkları birbirinden farklı bulunmuştur.

Her iki bölgedeki yaşama mekânlarını kullanan kullanıcıların mobilyaların yerleşim düzenini değiştirme zorluklarını kapsayan bağımlı değişkenlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.70'dir. Kullanıcıların yaşama mekânlarında mobilyaların yerlerini değiştirirken karşılaşılan zorlukların nedenleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 7'ye göre, *Mansuroğlu* ve *Şirinler Sitesi*'nde yaşayan kullanıcıların salonlarının yerleşim düzeni ile ilgili memnuniyet durumları arasında (F:6,321, df:1, P=0,014) istatistik açıdan P<0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sonuçta, her iki sitede yaşayan kullanıcıların salonlarının yerleşim düzeni ile ilgili memnuniyet durumları birbirinden farklı bulunmuştur.

Tablo 7. Kullanıcıların salon yerleşim düzeni ile ilgili memnuniyet durumları

Kullanıcıların Memnuniyet Durumu	Osmaniye				Bursa			
	Memnun		Memnun Değil		Memnun		Memnun Değil	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Salonun yerleşim düzeni	29	65,91	15	34,09	39	95,12	2	4,88

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bursa ve Osmaniye'deki kullanıcıların eğitim ve gelir durumlarına bakıldığında Bursa'daki kullanıcıların düşük eğitime fakat daha yüksek gelire sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca, Bursa'daki kullanıcıların yemek yeme eylemini daha çok salonda ve yemek masasında gerçekleştirmelerine karşın Osmaniye'deki kullanıcıların ise genellikle tüm öğünlerde yemek yeme donatı elemanı olarak yer sofrasını tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu bulgulara göre eğitim seviyesi ve gelir düzeyine bağlı kalımsızın Osmaniye'de yaşayan kullanıcıların günümüz konutlarında geleneksel açıdan yer sofrasında yemek yeme alışkanlıklarını sürdürdükleri görülmektedir. Bu sonuç daha önce Alsaç (1993) ve Ertürk ve ark.'nın (1992) belirttikleri gibi geleneklerin yaşamı yönlendirmede etkili olduğunu ve kültürel özelliklerin kullanılan mekânın iç düzenine / tasarımına yansıtacağı düşüncesini desteklemektedir.

Bursa'daki kullanıcıların, özellikle salonda mobilyalarının düzeninin değiştirilmesinde Osmaniye'deki kullanıcılara göre daha fazla zorluk yaşadığı belirlenmiştir. Bu durum mimari plan tipinden ziyade iç mekânda kullanılan donatı elemanlarındaki farklılıklardan kaynaklanmış olabilir. Özellikle Bursa'daki salonlarda daha çok koltuk takımı, orta sehpa, yemek masası ve büfeye rastlanırken, Osmaniye'de ise genellikle kanepeli koltukların tercih edildiği, yemek masası ve büfenin çok yaygın kullanılmadığı, oturma elemanlarının orta alanının ise genelde boş bırakıldığı görülmektedir. Bu sonuç, Kırşan ve Çağdaş'ın (2005) belirttiği gibi sosyal anlam ve kültürel değerlerin büyük ölçüde konutların, mekân organizasyonları aracılığıyla yansıtıldığını, böylece farklı kültürlerin farklı mekânsal modellerle esneklik ve değişebilirlik açısından kendilerini daha rahat ifade ettiği fikrini desteklemektedir.

Bursa'da yaşayan kullanıcıların salonlarının yerleşim düzeninden Osmaniye'deki kullanıcılara oranla daha yüksek memnuniyet düzeyinde oldukları görülmektedir. Bu sonuç; daha çok mimari plan ve iç tefriş farklılıklarından kaynaklanmış olsa da, bunun yanında gelir seviyesiyle de ilişkilendirilebilir. Bursa'lı kullanıcıların; İmamoğlu'nda (1995) belirttiği gibi; refah düzeyleri yükseldikçe evlerinden memnuniyetlerinin artmakta, şikâyetlerinin ise azalmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca, Osmaniye örneğinde konutta yaşayan kullanıcı sayısının % 25'ini 5 ve üzeri kişi oluşturmaktadır. Bu bulgunun da, Lu'nun (1999) belirttiği gibi daha küçük bir aileye sahip olmanın daha fazla konut memnuniyetine neden olacağı fikrini desteklediği görülmektedir.

Sonuç olarak, Osmaniye bölgesinde yaşayan kullanıcıların geleneksel yaşam biçimini konut yaşama mekânlarında (salon ve oturma odası) sürdürdükleri görülmektedir. Kullanıcı sayısının fazla olduğu bu bölgede genellikle kahvaltı ve yemeklerin yer sofrasında yenildiği dikkate alındığında, konutun mimari projesinin ve tefriş ve dekorasyon işlerinin tasarımında tüm bölgeleri kapsayan standart planlar yerine kültürel bölgelerin özelliklerini kapsayan esnek ve değişebilir nitelikte seçenekli mimari planlara yer verilmesi önerilebilir.

5. KAYNAKLAR

1. Alsaç, Ü., "Türk Kent Düzenlemesi ve Konut Mimarlığı", İstanbul: İletişim Yayınları, 50, 1993.
2. Arcan, E. F. ve Evci, F., "Mimari Tasarıma Yaklaşım", Tasarım Yayın Grubu, İstanbul, 1999.
3. Bagozzi, R. P., ve Yi, Y., "On the evaluation of structural equation examples", Journal of the Academy of Marketing Science, 16, 74-94, 1988.
4. Bilgin, N., "Çeşitli Sosyo-kültürel Gruplarda Eşya Sistemleri ve İnsan Eşya İlişkileri", Doçentlik Tezi, Teknografik Matbaası, İzmir, 2-47, 1986.
5. Bosma, H., Marmot, M. G., Hemingway, H., Nicholson, A. C., Brunner, E. ve Stansfield, S. A., "Low job control and risk of coronary heart disease in Whitehall II (prospective cohort) study", BMJ, 314, 558-565, 1997.
6. Demirarslan, S., "Türk insanı için Yapılan Konutlarda Yaşam Kalitesinin Elde Edilebilmesi için Gerekli Faktörler", Konut Değerlendirme Sempozyumu 2004, 102, İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2005.
7. Eriç, M., Ersoy, H., Yener, E., "Günümüz Konutunda Rasyonel Donatım", Teknografik Matbaası, İstanbul, 6-8, 1986.
8. Ertürk S., Keleş, G., Usta, A., 1992, "Geleneksel Mutfak Mekanı ve Yemek Yeme Alışkanlığının Günümüz Konutlarındaki Mekansal Oluşuma Etkileri", Kongre Bildiri Kitabı, Mimarlar Odası Bursa Şubesi, s. 176-179.
9. Grewal, D., Krishnan, R., Baker, J. ve Borin, N., "The effect of store name, brand name and price discounts on consumers' evaluations and purchase intentions", Journal of Retailing, 74, 331-352, 1998.
10. Işık, Z., "Geleneksel ve Günümüz Konutlarının İç Mekan Analizi" G. Ü. Fen Bil. Enst. Doktora Tezi, Ankara, 1-10, 1992.
11. İmamoğlu, V., "İnsan, Evi ve Çevresi Araştırma Projesi: Mimari Bazı Gözlemler" Konut Araştırmaları Sempozyumu, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Ankara, 1995.
12. Karasar, N., "Bilimsel Araştırma Yöntemi" 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., 148-151, 1995.
13. Kırşan, Ç., ve Çağdaş, G., "Etnik Kimlik ve Eysel Mekan", Konut Değerlendirme Sempozyumu 2004,

- İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, syf 20, 2005.
14. Kim, J.O., ve Jin, B. "Korean customers' patronage of discount stores: domestic vs multinational discount store shoppers' profiles", *Journal of Consumer Marketing*, 18, 236-255, 2001.
  15. Kuban, D., "Türk Evi Geleneği Üzerine Gözlemler.", *Sanat Tarihimizin Sorunları, Çağdaş Yayınları*, İstanbul, 1975.
  16. Küçükerman, Ö., *Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi*, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul, 1996.
  17. Küreli, İ. ve Uysal, B., "Konutta Yaşam Alanı" *Altıncı Ergonomi Kongresi, Milli Prodüktivite Merkez Yayınları*, Ankara, 589-593, 1998.
  18. Küreli, İ., Uzun, O., "Konutların Ana Yaşama Mekânının Büyüklüğünün Kullanıcıların İşlevsellik ve Esneklik Değerlendirmeleri Üzerine Etkileri", *Politeknik Dergisi Cilt: 10, Sayı: 4, s: 433-439*, 2007.
  19. Lu., M., "Determinants of Residential Satisfaction: Ordered Logit vs. Regression Models" *Growth and Change*, 30, 264-287, 1999.
  20. McKinley, R. K., Manku-Scott, T., Hastings, A. M., French, D. P., ve Baker, R., "Reliability and validity of a new measure of patient satisfaction with out of hours primary medical care in the United Kingdom: development of a patient questionnaire", *BMJ*, 314, 193-198, 1997.
  21. Naumann, R., "Eski Anadolu Mimarlığı." İstanbul, 1991.
  22. Sönmez, A., Yıldırım, K., "Orta Nitelikli Konutlarda Ebeveyn Yatak Odası Planlaması İçin Optimum Çözümler", *G.Ü. Fen Bil. Ens. Dergisi*, 9, 439-446, 1996.
  23. Yıldırım, K. ve Başkaya, A., Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeye Sahip Kullanıcıların Konut Ana Yaşama Mekanını Değerlendirmesi, *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, No: 2, 2006.
  24. Yıldırım, K. ve Hacıbaloglu, M., "Konut Mutfakları ile ilgili Ergonomik Bir Araştırma", *G.Ü. Fen Bil. Ens. Dergisi*, Cilt:13, No:3, 549-566, 2000.
  25. Yıldırım, K. ve Hidayetoğlu, M.L, Effects of the locations of curved areas in the main living rooms of apartment housing on user perceptions, *G.U. Journal of science* 21 (2): 1-12, 2008.
  26. Yıldırım, K., Aras, R., Tosun, Ö., Orta Sosyo-Ekonomik Düzeye (SED) Sahip Kullanıcıların Konut Banyolarının İç Mekan Çözümlemesi, *Politeknik Dergisi*, 8 (4), 351-358, 2005.
  27. Yıldırım, K., *Konut Mutfaklarının Mekan ve Donatı Organizasyonunda Ergonomik Yaklaşım*, G.Ü. Fen. Bil. Enst., Doktora Tezi, Ankara, 242-248, 1999.